

پرسش و پاسخ

فتاوی حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مد ظله)
در جلسه‌ی هفتگی با اعضای پاسخگویی به سؤالات شرعی

امام صادق (ع): مَا مِنْ أَحَدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَهُوَ يَتَمَنَّى أَنَّهُ زَارَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ (ع). وسائل الشیعة، ج ۱۰، ص ۳۳۰، ح ۳۷

جواب: آنها غالباً جزء سالخوردگان هستند و از نماز جمعه معافند. اضافه بر این گاه شرکت آنها نیاز به مراقبتهای ویژه امنیتی دارد که سبب عسر و حرج می شود. بعلاوه گاهی با وجود این مشکلات در نماز جمعه شرکت می کنند.

سؤال ۶: وقت نماز جمعه چه زمانی است؟

جواب: زمان شروع نماز جمعه به وسیله شاخص تعیین نشده. وقت نماز جمعه به مقدار متعارفی است که خطبه ها و نماز انجام می شود و با گذشت این مقدار، وقت نماز جمعه پایان می یابد و باید نماز ظهر خوانده شود.

سؤال ۷: آیا خواندن خطبه ها قبل از اذان ظهر جایز است؟

جواب: به فتوای ما خطبه ها باید بعد از اذان خوانده شود و به منزله دو رکعت نماز است (البته نه در جمیع جهات). و بعلاوه وجهه مناسبی نزد سایر مسلمین ندارد و توهم آن می رود که نماز را قبل از وقت می خوانند، و اگر امام جمعه ناچار به آغاز خطبه ها قبل از وقت شد لازم است مقدار واجب آن را بعد از ورود وقت، در چند دقیقه تکرار کند؛ ولی بسیار بجاست که حتی الامکان از خواندن خطبه ها پیش از وقت خودداری شود.

سؤال ۸: آیا صحبت کردن در بین خطبه ها، نماز جمعه را باطل می کند؟

جواب: باید مأمومین در نماز جمعه رو به قبله بنشینند و به خطبه ها گوش دهند و حالتی مانند نمازگزار به خود بگیرند ولی صحبت کردن نماز را باطل نمی کند هرچند برخلاف احتیاط است؛ و همچنین

سؤال ۱: آیا نماز جمعه در عصر غیبت واجب است؟

جواب: نماز جمعه در عصر غیبت واجب تخییری است؛ یعنی در روز جمعه مردم مختیرند بین نماز جمعه و نماز ظهر. و اگر نماز جمعه خوانده شد اعاده نماز ظهر نه لزومی دارد و نه توجیهی؛ ولی افضل نماز جمعه است.

سؤال ۲: خواندن نماز ظهر اول وقت در جمعه چه حکمی دارد؟

جواب: هر چند خواندن نماز ظهر در اول وقت باطل نیست؛ ولی شایسته است به دلیل احترام نماز جمعه، نماز ظهر را از اول وقت تأخیر انداخت؛ مخصوصاً اگر نماز جماعت و در مساجد باشد. و چنانچه اقامه جماعت سبب وهن نماز جمعه شود، جماعت اشکال دارد.

سؤال ۳: آیا امام جمعه می تواند مسافر باشد؟

جواب: امام جمعه نباید مسافر باشد (بنا بر احتیاط واجب) ولی مأمومین (غیر از ۴ نفر اصلی) می توانند مسافر باشند. و اگر امام جمعه تصمیم داشته باشد در منطقه ای حداقل یک سال زندگی کند و یا حداقل ۳ روز در هفته آنجا باشد یا رفت و آمد کند، آن محل در حکم وطن اوست و یا کثیرالسفر خواهد بود، که در هر دو صورت نمازش کامل است.

سؤال ۴: چه گروههایی از نماز جمعه معاف هستند؟

جواب: چند گروه، از نماز جمعه معاف هستند: افراد سالخورده، بیماران، مسافران و بانوان. ولی اگر در نماز جمعه شرکت کنند نمازشان صحیح است.

سؤال ۵: چرا مراجع و بزرگان در نماز جمعه شرکت نمی کنند؟

تکبیرها و شعارهایی که در بین خطبه ها گفته می شود موجب بطلان نیست.

سؤال ۹: آیا فردی که به خطبه ها نرسیده یا فقط به رکعت دوم نماز جمعه رسیده، آیا از نماز ظهر کفایت می کند؟

جواب: کفایت از نماز ظهر می کند ولی احتیاط شرکت در خطبه ها است. و اگر در رکعت دوم به جماعت اقتدا کرد، رکعت دوم نماز را خودش می خواند و بنا بر احتیاط قنوت بعد از رکوع رکعت دوم را نمی خواند.

سؤال ۱۰: آیا لازم است در نماز جمعه فقط سوره های منافقون و جمعه خوانده شود؟

جواب: لازم نیست حتماً سوره های منافقون و جمعه خوانده شود هر چند بهتر است. ضمناً امام جمعه می تواند سوره ها را از روی قرآن یا تابلو بخواند.

سؤال ۱۱: گاهی از اوقات خطبه ها طولانی شده و مردم خسته می شوند، نظر معظم له در این باره چیست؟

جواب: سزاوار است ائمه جمعه خطبه ها را کوتاه و فشرده و با مطالعه بخوانند و گاه لازم است یک هفته یا چند روز برای آن مطالعه کنند تا از آن فرصت، بیشترین بهره را ببرند؛ و خطبه ها باید کلاس درس جامعی در زمینه مسائل اخلاقی، تربیتی، معرفتی و مسائل مبتلابه جامعه و مسائل مهم سیاسی باشد؛ ولی از داخل شدن و موضع گیری در مسائل جناحی که باعث ایجاد اختلاف می شود خودداری کنند و ائمه جمعه به منزله پدر عمل کنند.

سؤال ۱۲: حمد و سوره نماز ظهر جمعه را (برای کسانی که نماز ظهر می خوانند) می توان بلند خواند؟

جواب: اگر در حضر باشند، چه فردا یا جماعت مجاز است. ولی در سفر تنها در حال جماعت مجاز هستند.

مسائل متفرقه

سؤال ۱۳: فردی سالها مسح سر را با دست چپ کشیده است، وظیفه اش چیست؟

جواب: مسح سر با دست راست شرط واقعی وضو است؛ ولی با توجه به این که ما در این مسئله احتیاط

واجب داریم می تواند به مرجع دیگری که اشکال نمی کند مراجعه کند.

سؤال ۱۴: پزشکی با علم به این که معالجات تأثیری در بهبودی بیمار ندارد او را معاینه می کرده و پول می گرفته، آیا پزشک ضامن است؟

جواب: اگر معاینات باعث ایجاد روحیه در بیمار شده و روحیه بالا تأثیر مثبتی در بهبودی بیمار یا آرامش روح او داشته اشکال ندارد.

سؤال ۱۵: باتوجه به این که مصرف دخانیات راجاز نمیدانید، حکم حقوق کارکنان شرکت دخانیات چیست؟

جواب: حقوق آنها اشکال ندارد؛ چون مسئولین می گویند عدم تولید دخانیات در داخل سبب توسعه قاچاق و ایجاد آلودگی بیشتر در جامعه و خروج ارز شود. ولی فروش آزاد و مصرف آنها جایز نیست و شایسته است افراد خاصی مسؤل فروش دخانیات می شوند تا نسبت به نوجوانها و جوانها کنترل لازم را داشته باشد و به کم شدن مصرف آن کمک کنند.

سؤال ۱۶: اگر کسی با علم و از روی عمد طواف نساء را ترک کند و سپس صاحب فرزند شود، فرزند حلال زاده است یا خیر؟

جواب: هر چند مرتکب فعل حرام شده، ولی همسر او مطلقه نشده، و فرزند او حلال زاده است مانند آمیزش در دوران عادت ماهیانه.

سؤال ۱۷: اهل سنت که طواف نساء ندارند چگونه؟

جواب: در روایت مؤثقه ای از معصومین (ع) آمده است که طواف وداع برای آنها جایگزین طواف نساء است.

دفتر استفتائات حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (دام ظلّه)

۱۳۸۸/۱۱/۰۷